

Püha Frantsiskuse
Assiisist
Kolmas Ordu
ilmlikele

»Mu Jumal
ja mu kõik!«
(Püha Frantsiskus.)

Püha Frantsiskuse
Assiisist
Kolmas Ordu
ilmlikele

Kirikliku trükiloaga
Trükikoda »Tungal« Tartus, 1936

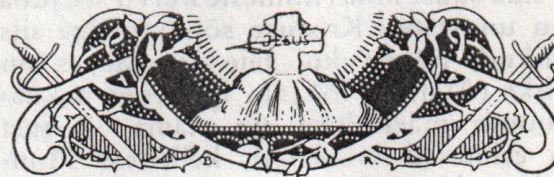

Püha Frantsiskuse õnnistamissõnad:

Issand õnnistagu sind ja hoidku
sind! Issand lasku oma pale paista
sinu pääle ja olgu sulle armuline!
Issand tõstku oma pale sinu pääle
ja andku sulle oma rahu.

Issand õnnistagu sind.

(4. Moos. 6, 24.)

Neile, kes tahavad Kristusele täiuslikult
järgneda.

Kolmanda Ordu lühike saamislugu.

»Vaata, mina olen teie juures maailma
lõpuni.« — Nii töötas Kristus, maailma
Issand. Siiski tunneme maailma ajaloo aegu,
kus tema näis oma kirikust eemal olevat.
Aga siis virgutas tema jälle suuri mehi ja
naisi, Jumala igavesi mõtteid uuesti radi-
kaalselt läbi mõtlema ja elama; oma eeskuju
ja sõnaga, jumaliku õnnistusega, mis nende
isiksust läbistas, äratasid nad ka omi kaas-
aeglasti üles ja juhtisid neid Jumala juurde.
Need olid suured orduasutajad: Vanade
üksiklaste isad: p. Antoonius, Paulus ja
Pachomius, — vanade munkade ordude
isad: p. Basiilius ja (Lõunamaal) Benedikt,
— apostlikkude ordude üritajad: p. Frantsis-
kus ja Dominikus (säilitades mungaseisust),
p. Ignatius (seda kõrvaldades) — ja rohkem
hilisemaid ordu asutajaid (Vintsents Pau-

last ja teised), kes rõhutavad väga nende aktiivsust (ordud haigetele, kasvatamise ordud j. n. e.). Igalühel on oma eriline arusaamine Kristusest; Kristus aga on üldiline, universaalne.

Kolmeteistkümnenenda sajandi inimesed olid omapärase vaimulaadiga. Kalmistute seintel näitab see ennast hirmutavais ja õnnestatavais maalinguis: Taevas ja põrgu näisid tookord inimestele avatuna: Nad olid usklikud, ent siiski Jumalast kaugel, haaratud igaviku mõttest ja ometigi pääliskaudsed ning kergemeelsed, — sotsiaalselt lahutatud, üliühked ja vaesed nagu kirikurotid, auahned ja rahanäljased.

Just sääl sündis (26. IX 1182.) Assisiis (Itaalias) Johann, Peeter Bernard Morikoni ja Pika (sd. Prantsuse aadli Bourlemont'i soost) poeg; isa, rikas kaupmees, nimetas teda Frantsiskuseks ja selle nime all tunneb teda kogu maailm ka mittekatoliikline. Frantsiskusel oli peen rüütellik meel, mis eemaldas ta kõigest öelusest, otsekohene hing ja sügav tundmus, eriti aga avaldas ta suurt kaastundmust vaestele ja kannatajatele (isegi pillamiseni). Peale vähekeste kergemeelset noorust — (aga suuremate pattude ja eksimusteta) ja peale küllalt läbielõiklikku religioosset elu kutsus teda Jumal. Frantsiskus tahtes sõjakäras relvadeau saada

kuulis unenäos häält: »Frants, kes võib sulle rohkem kasu saata, isand või sulane?« »Küll isand«, vastab noormees; ja hääl jälle temale: »Frants, mikspärast sa jätad isanda sulase pärast ja lahkud viletsa inimese pärast Jumalast?« Ehmudes küsis Frantsiskus: »Issand, mida ma pean tegema sinu tahte järele?« »Mine tagasi Assiisi, sääl ma avaldan sulle oma tahtmise.« — Frantsiskus ootas, palus ja leidis evangeelse vaesuse ideaali (1209. a.); esimesed vennad tulid. Nad püüdsid väga evangeeliumi järele elada (Esimene Ordu), samuti ka Klaara ja tema õed (Teine Ordu, 1212. a.).

Rahvas nägi siin puhast evangeeliumi ja hulgana tulid nad Frantsiskuse juurde ja palusid: »Anna meile evangeeliumi!« Terved linnad ja külad alistusid tema juhatuse alla; aga kõik ei võinud ometi oma ametist ja perekonnast lahkuda ja Frantsiskus asutas sellepärast neile veel Kolmanda Ordu (1221. a., esimene reegel kirjutatud põhiseadus). Frantsiskus, »Suure Kuninga käskjalg«, »Jumala laulja«, »Terve Looduse Sõber«, »Vend Alati rõõmus«, Frantsiskus, kes kandis Kristuse haavu, võis endast öelda nagu p. Paulus: »Olge minu järelkäijad, nõnda kui mina olen Kristuse järelkäija« (1. Kor. 11, 1). Nii läks ta 3. X 1226. a. taevasse. Ta suri aga tema vaim elab.

Tema suust kõlas inimeste kõrvu see juba ammu unustatud Kristuse sõna: »Olge siis täiuslikud, nõnda kui teie Isa taevas on täiuslik« (Matt. 5, 48). Ja inimesed hakkasid uuesti mäejutluse elu elama, — just nagu esimesed kristlased, kelledest Montalembert kinnitab, et nende elul olevat olnud kloostrilik iseloom. Jah, see oli evangeelium: Usk taevalisse Isasse, sellest arenev usk Kristusesse ühteainsasse vahendajasse: Jeesus Kristus on meile vennaks; kõik inimesed on vennad ja õed.

Kristuse rikkus on meil, tema rahu ja rõõm saab meile osaks. Tõesti võib paavst Leo XIII Kolmanda Ordu reeglit nimetada »evangeeliumi täpsaimaks täitmiseks, mis ikka moodsaks jääb, sest ta on õieti tabatud kristlik elu.« See paavst on III Ordu reeglit ka moodsale elule kohandanud, ilma ta vaimu muutmiseta (30. V 1883.); ja ta loodab, et III Ordu tal aitab, Kiriku õigusi kaitsta, et tema läbi leiavad rahvad jumalaste vabadust, üht Looja pääl toetuvat vendlust ja ühetaolisust, mis on põhjustatud õigluses ja armastuses, mis ei kõrvalda vahet inimeste vahel, vaid teostab eluviisi, ametite ning tööde mitmesuguselt mõjuvat kooskõla, mis loomulikult suurendab riigi kasu ja au. »Ta on õndsuse tee, kindel juht ja kaitsetamm.«

Tegelikult arenesid Kolmandas Ordus paljud harmoonilisiks inimesiks, s. o. pühakuiks, ja seda igast elukutsest, ja kõigist seltskonna kihtidest:

Tunneme pühakuid või õndsaid paavste ja piiskoppe, kes olid tertsiaarid (Pius V, Karl Borromäus), kuningaid (Ludvig IX Prantsusmaalt, Ferdinand Kastilianist, Elisabeth Portugaaliast), kaupmehi (Luchesiuse, advokaate (Ivo), seppi (Bonavita), kudujaid (Hippolyt Galantinist), kiriku õpetajaid (Johann Baptist Vianney), kammitegijaid (Petrus Sienast), isamaa-armastajaid (Jeanne d'Arc, Orleani sangar), vürstid (Elisabeth Ungarist).

Paljud aga käisid III Ordu koolist läbi ja said suuriks Jumala võitlejaiks (Frantsiskus Sales, Aloysius, Margaretha Alacoque, vend Konrad ja teised).

Eriti noorus otsis teed p. Frantsiskuse juurde; sest see ei taha juba põhiolemuselt miskit pehmet, ebaloomulikku, vaid igatseb jõulist ka religioonis; ta tahab aus ja otsekohene olla, noorus tahab kindlaks iseloomuks saada ja nii isamaad kaitsta; kasin noorus ei taha hellitamist, vaid ta on julge ja teovõimas, lahke ja abivalmis, ta ei karda mingit raskust ja põgeneb ikka patust ja õelusest; — ta ei jää seisma poolel teel — vaid ta tormab edasi ja on tõsine elu käsitlemisel ja juhtimisel — ja see kõik lähtub religioosest idealismist. Samuti huvitab, et III Ordu 117 pühakust ja õndsast on 75 meest. Mitte põhjusest seletab

paavst Leo XIII, et III Ordu levitada, see tähendab Jumala tegu, Kristuse teo täiendamist. »Otsime üks«, hüüab paavst, »otsime teine, siis otsime kümme III Ordule!«

Ja mida saab see üks, see teine, need kümned? Hinges uuendatuna võib ta rõõmsalt Jumala juure minna (ehtsas evangeelses vabaduses ja rõõmus), ta võtab osa I ja II Ordu ülikkask armuõnnistusest ja andes oma töötust, III Ordu järele elada, kuuleb preestri suust sõnu:

»Kui sina kõike seda pead, siis tootan mina sulle Jumala asemikuna igavest elu, Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.«

Püha Frantsiskuse Kolmanda Ordu reegel ilmlikele

(paavst Leo XIII konstitutsiooni järele 30. V 1883. a.).

I peatükk.

Vastuvõtt, prooviaeg, töötus.

§ 1. Vastuvõtt algab juba nendega, kes neljateistkümnendama eluaasta on lõpetanud, ja päale selle on tuntud hääde elukommete poolest ning on rahuarmastajad, vankumatud pühas katoliku usutunnistuses ja truud leitud olevat katoliku kirikule ja paavstile.

Igatahes tuleb kõlbmatuid ordust eemale hoida: s. t. rahurikkujaid, klatsijaid, patuseid, kes oma eluga pahandavad teisi, laisku, kes soovivad ainult toetust, nõdrameelseid, ja ka neid katoliiklasi, kes tahavad usku vesistada subjektivismiga (ratsionalismi või modernismiga). Kahetsejad patused, kes enesele on teeninud jälle kaasaegsete austust, võivad patukahetsuse ordusse tulla. Iseenesest arusaadav, et vastu-

võetavail mittevallalisil, abielu on katoliku kiriku seaduste järele korras, et nad on sõnakuulelikud kiriku hierarhiale (valitsusele); nende kuulsus peab hää olema nagu kunagi inimestel, kes täidavad truult oma kohustusi ja on töökad, karsked, viisakad ja ausad.

Alul täiuslikkust ei saa nõuda, küll aga püüdvat vaimusuunda ja hääd tahtmist, mis viivad Jumalale lähemale. Sellepärast soovitakse enne vastuvõtmist teatud ettevalmistuse-aga (kandidatuur, postulaat), kus võib tahet veel kindlustada, kuna nõrgad ise loomud võivad jälle lahkuda. (Tundmatuult kandidaatidelt nõutakse tunnistust).

Lastele ja noortele enne 14. eluaastat on »Noorte Apostlite Ühing« mõeldud ettevalmistamise võimalusena III Ordule.

§ 2. Abielunaisi võib vastuvõtta ainult mehe teadmisel ja nõusolekul, kui pihtiisa seda teisiti ei ole otsustanud.

Naised ehitavad perekonda. Kuidas teostab seda tertsiaaritar, kes on religioosne, tugeva hingega, ohvrimeelne ja mõistlik abikaasa, truu ema, ikka oma püha tertsiaaritar Elisabethi eeskujul järele! Eks sünni siis ka selliseist perekonnist preestreid, munki või nunni? (Teiseusulise mehe luba pole vajalik; siin on otsustavaks naise takt ja tugevus).

§ 3. III Ordusse vastuvõetud peavad kandma kombe järele väikest õlapaela (s. o. skapuliir) ja vööd; kui mitte, siis kaotavad nad antud soodustused ja õigused.

Ordurüü on patukahetsuserüü (Magdalena-rüü), — on aurüü, (mida kandis Kolumbus, Vasco da Gama, Dante, Liszt, Palestrina ja paljud teisi), — on Kristuse sõdurite munder, — on õnnistuse rüü (nagu preestri rüü). Esimene skapuliir ja vöö peavad olema

pühitsetud, pärastised mitte. Orduskapuliiri ei tohi asendada medaljoniga. Vööd ja skapuliiri peab kandma alati, ka öösi; kandmisest võib vabastada ainult tähtsail ja kaaluvail põhjuseil (näit. haiguses, võimlemises, spordis).

Võetakse nad hooletuse pärast maha, siis kaotatakse III Ordu õigused ja armud mittekandmise ajaks, kuid III Ordu liikmeks jäädakse edasi, ka novitsiaadis (s. o. aastane prooviaeg sisseastujaile); võetakse nad aga kauemaks ajaks maha, et ordust lahkuda, siis lõpeb kuuluvus ordusse.

Ordurüü (skapuliir) on valmistatud pruunist või tuhkjashallist villasest riidest, mõlemad otsad lõpevad nööridega sidumiseks; vöö on linane, kanepist, villane või puuvillane; ordurüüd kantakse üliiriite all; ei tarvitse aga neid paljal ihul kanda; õlapael ripub seljal ja rinnal; vööd võib varustada kolme nööbiga pühima Kolmainuse auks, või viie nööbiga, et sellega meelde tuletada Kristuse viit haava.

Kord ja veel praegu mõnes kohas (näit. Inglismaal, Viinis . . .) kannavad tertsiaarid tervikulist pikka rüüd, peamiselt kui nad ilmuvad korporatiivselt kiriku peole; suurim osa tertsiaare valmistavad või omandavad endile terve rüü (habit), et selles surra ja maetud saada.

§ 4. III Ordusse sisseastujad peavad läbi tegema aastase prooviaja, siis ära andma seadusliku töötuse, lubades pidada Jumala käske ja kuulda kiriku sõna, ka kohustuvad nad hääkstegema seda, mida nad on teinud töötuse vastu.

Esimene aasta on prooviaasta (novitsiaat). Igaüks peab end läbi katsuma, kas ta suudab ja tahab III Ordu eeskirju pidada. Ainult see, kes kindlasti on otsustanud seda teha, tohib ära anda töötuse. Maksev töötus antakse ära päeval pääle sisseastumise

aastapäeva. Tähtsa põhjusega ei tohi edasi lükata töötuse andmist. Kes kaks aastat pärast sisseastumist ei ole veel ära annud töötust ilma mõjuva põhjusega, on oma huvipuudusega kaotanud III Orduks kuuluvuse õiguse. —

Kardetava haiguse ajal võib töötuse andmine sündida juba prooviaastal ja iga preestri juures. Tervenemisel tuleb haigel uuendada töötuse andmist prooviaasta möödumisel. Sisseastujad saavad osa juba prooviaasta kehtvusel kõigist III Ordu armudest ja indulgentsidest. Sisseastujad peavad püüdma reeglit hästi tundma õppida, teda hoolega lugedes ja käima ordu poolt korraldatud ettekannetel: eriopetustest (kindla õppekavaga) noviitsid ei või ära jääda vabandusega ja seadusepärase vabastamiseta. (Tungivalt soovitatav on muretseda omale orduraamat). See prooviaasta on väga tähtis tervele orduelule: Mida paremad noviitsid — seda paremaiks tertsiareks. Noviitsid (ordu õied) võtavad osa ordu armuelust ja eesõigusist, mitte aga valimisõigusest.

Töötus on religioosne, kiriklik ja õigusline akt piduliku loaga Jumalat III Orduks surmani teenida; ta on ristimis-töötuse tugev uuendamine; töötaja saab sel pilgul orduliikmeks kõigi kohustuste ja õigustega; III Ordu töötus pole soovitus nagu I ja II Ordu; ent siiski ta on õiglusline ja sotsiaalne kohustus ning distsiplinaarne vastutus, üleastumise eest ka karistust kandma.

Et aga esimene agarus kunagi ei kaoks! Selle pärast tuleb ordu ikka paremini tunda, juhatuse sõna kuulda ja truuks jääda ka väiksema asjus. »Ole ustav surmani!« (Ilm. r. 2, 10.)

Terve reegel näib kunstiteosena. Evangeelium on lihtne. Jeesuse sõnad selged: Jah ning ei — kõik sääl on tõsine ja otsukohene, kokkuleppeta (kompromissita); inimesel aga peab aega olema hingehoolitsemisele. III Ordu reegel on samuti lihtne ja selge.

II peatükk.

Eluviis.

§ 1. III Ordu liikmed peavad vältima oma ülalpidamises ja riietuses igasugust üleliigsust ja uhkust ja käima omakohasel keskustel.

Väline inimene on sisemise kandjaks, ihu on jumaliku kandjaks, hinge vend; mitte aga hirmuvalitsejaks, kes alandaks vaimu toapoisiks või mannekeniks; sellepärast mõistlik hoolitsus ka välise inimese eest, puhtus, maitsekas riietus, isegi ameti, elukutse, olukordade ja tulude kohane elegants (meeldivus): P. Elisabeth kannab vürstitarimantli all III Ordu rüüd; p. Ludvigi juures on kõik kuninglik, ka rüü, ja siiski tema oli hea tertsiar. Eriti naistertsiarid peavad üles näitama mitte ainult seisuslist lihtsust, vaid ka kristlikku sündsuse tunnet; ka ei tohi III Ordu liikmed (peremehed ja perenaised) võimaluse järele lubada kanda oma lastel ega alluvatel liig vaba ja sündsusetut riietust.

Loodusolendid ei tohi jumalaiks saada; neid võib tarvitada ainult vahendeiks, juhtimisel Jumala juure. Et meil on evangeelne vabadus, mida me imetleme Jeesuses Kristuses: Jumalapoeg sündis tallis ja suri ristil; kui naeruväärsed on moenukud ja elumehed söime ääres ning risti all! Kuna »õndsad need, kes vaesed vaimus; sest nende päralt on taevariik« (Matt. 5, 3).

§ 2. Igasugustest nilbetest tantsudest ja näidentidest, naisama ka söömingutest ja joomingutest peavad nad hoiduma suurima ettevaatlikkusega.

Mis juba looduseaduslikult on keelatud, see areneb siin vaesuse ideaalist ja õigest maailmavaatest;

libedal patu põrandal tertsiaar ei liigu; sest kes tahab lõbustuda kuradiga, see ei saa rõõmustuda Kristusega. Aga see loobumine muutub õnnistuseks tervisele, ehtsale rõõmule ja puhtale kosutusele ning rahulikule perekonnavalule. Näib III Ordu vana karskuseliiduna; peaks tal ainult võimalduma rahvasse juurduda; evangeelne maailmavaade omab ka täna oma jõudu rahvaste õndsuseks.

§ 3. Söömises ja joomises nad peavad olema mõõdukad ja lihtsad, lauda istudes ning lauast tõustes tänapalvet tegema.

»Jumala riik ei ole mitte roog ega joomaaeg, vaid õigus ja rahu ning rõõm Pühas Vaimus« (Rom. 14, 17). Tertsiaarid võtavad cinet väga rõõmsa ja täiesti vaba südamega (Apost. teg. r. 2, 46); rikkad lihtsuse eeskujuks jagavad meeleldi ka teistega; vaesed aga toovad oma Jumalast neile päälle pandud ohvri vaesele Kristusele; nad ei unusta p. Pauluse sõnu: »Ehk teie sööte, ehk teie joote ehk mis teie teete, seda tehke kõik Jumala auks!« (1. Kor. 10, 31.) Lauapalve on lauaõnnistuseks! Kui nad söövad igapäevast leiba, tuletavad nad meelde ka taevast leiba ja igavest pulmaaega; üliloomulikkus võidab loomulikkust.

§ 4. Maria pärispatuta saamise ja püha Frantsiskuse püha eelõhtul peavad kõik paastuma (abstinents ja jejunium); kiiduväärt on, kui nad tertsiaaride vana kombe järele paastuvad igal reedel (jejunium) või hoiduvad liha söömisest igal kolmapäeval (abstinents).

(NB. Jejunium ühekordne kõhu täissöömine päeval; abstinents lihasöömisest loobumine).

Endast mõistetavalt peavad tertsiaarid üldist kiriku paastu: abstinentsi reedeti, väljaarvatud pühadel, nelja aastaaja päevil (Quatember), valvepäevil (Vigiil) enne Nelipühi, p. Maria taevavõtmise pühal (14. augustil), kõigi pühakute pühal (31. oktoobril) ja jõulude pühal (24. detsembril), tuhapäeval ja sellest alates suure paastuaja reedel ja laupäevil. Jejuniumit peavad nad ühes kõikide katoliiklastega (peale 21. eluaastat): Suure paastuaja igal päeval (väljaarvatud pühapäevil ja pühil), tuhapäeval, ülalmainitud nelja aastaaja päevil ja valvepäevil; Vaiksel Laupäeval lõpeb paast lõunal kell 12. (NB. Meie maal on lihasöömine lubatud suure paastuaja laupäevil, nelja aastaaja päevade kolmas ja laupäevil kui ka valvepäevil.)

Tertsiaaridel on ainult kaks paastupäeva ettekirjutatud, nimelt 7. detsembril ja 3. oktoobril. Ordudirektor võib paastust tähtsamail põhjusil vabastada. Kes sööb vööralt laualt on nii kui nii abstinentsist vabastatud. Aga tertsiaarid viibivad oma isa Frantsiskusega Carceri üksilduses või Trasmeeeni järve saarel või Alvernia mäel, et sääli Jeesusega jagada tema kõrbe üksildust ja paastu. Nad teavad: »Kui me paastume, tunneb saadan nälga, kes muidu nuumub meie pattudest« (p. Joh. Chrysost.). Üldse valmistab kehaline paast ette patukahetsusele ja enesetalgamisele.

§ 5. Ükskord kuus peavad nad käima pihil ja pühal kommunioõnil.

See on miinimum. Kristus on kiriku ja hinge keskpunktiks, veinipuu (Joh. 15), meie aga veinipuu oksad. Inimene, kes igatseb Jumalat, ihaldab ka tabernaaklit, kus Kristus on ligi ihu ja verrega, inimsuse ja jumalusega. P. Frantsikuse läbi levitati sagedast sakramentide vastuvõtmist; kirik aga soovitas isegi armulaua igapäevast vastuvõtmist (Decret 20. XII 1905.), nagu see oli vana kristluse ideaaliks.

Tingimusi on vähe: Hing vaba suurest patust, keha söömata ja joomata keskööst saadik, süda täis armastust ja igatsust Jeesuse järele. (Pihtiisa nõu on hea, aga tema luba pole vaja.) Peale kohast ettevalmistamist läheb tertsiaar rõõmsalt armulauale, vaadeldes suurt maailma kommunikantide perekonda ja mõtleb: »Kristus sinuta olen ma mitte midagi, niisiis: Jeesus sinuga kahekesi!« — Kui tema aga ei saa armulaua käia, jääb ta siiski rahule; teades, et Jumal olevat seda saatnud ja ta võib vähemalt vaimliselt ühinenuks jääda Jeesusega.

Piht: Raske patu juhtumil peab pihtima nii ruttu kui võimalik (kohustuspiht); hardumuspiht aga on abinõuks edusammule; hing saab vabamaks ka lemmikveast, peenemaks ja ausamaks Kristuse vastu; see aga lubas oma rahu (Joh. 14, 27) ja oma rõõmu (Joh. 17, 13). Tõesti tuleb rõõmsast pihist rääkida; sest Jumal puudutab sakramendis hinge.

§ 6. Vaimulikkudel tertsiaaridel, kes loevad igapäev breviiri, ei ole enam teisi palvekohustusi. Ilmlikud tertsiaarid, kes ei palu breviiri ega mariaanlike tunnipalveid (Püha Neitsi Maria väike officium), peavad kui neid haigus ei takista, paluma 12 Meie Isa, Ole tervitatud Maria ja Au olgu Isale . . .

Palve on hingetõmme ja südame tuks; tertsiaarid on inimesed, kellel on aega Jumalale; nende suuline-hingeline ordupalve on »seraafiline, ametlik palve« (Leo XIII) kiriku nimel, ühel häälel suure seltskonnaga, ta on apostlik palve ja Kristuse palveõõde jätkumine. Võib paluda tähelepannes sõna, sõnade sisust veel rohkem Jumalat; sest paluv hing räägib temaga; ja tertsiaaride liturgilisest palvest areneb tertsiaaride liturgiline käitumine.

Ei pea ordupalvet ühekorraga paluma; teda võib paluda igalpool, tööl, kirikus, jalutades, kahekesi või üksinda (keskendamise kool); võib ta osadeks jagada ühenduses preestri breviiriga:

Matutin ja Laudes: 6 Meie Isa . . . Prim, Terz, Sext, Non, Vesper ja Complet ühehaaval. Et rohkem vaadeldes paluda, võib ka saladusi vahele siduda:

Matutin Jeesus seab sisse pühima Altari sakramendi;
ja Jeesus palub õlimäel;
Laudes: Jeesus higistab verd;
Juudas annab Kristust ära;
Jeesus Anna ja Kaivase juures;
Jeesus vanglas öösel.
Prim: Jeesus Pilatuse ja Heroodeese ees;
Terz: Jeesuse piitsutamine ja okaskroonimine;
Sext: Jeesus surma mõistetud ja risti kandes;
Non: Jeesus ristil surres.
Vesper: Jeesuse ihu Maria süles (Pietà);
Complet: Jeesus pühast emast hauda pandud.

Või teisiti, kirikuaastale järgnedes. Kohustust ordupalveks ei ole haiguses; muidu aga tertsiaar on selle suhtes agar ja truu, teades, et 1883. aastani tertsiaarid palusid päevas 54 Meie Isa, Ole tervitatud Maria ja Au olgu Isale . . . ent siiski ei ole mitte vähem töötanud kui meie sajandi närvilised inimesed. — Inimesed, kellel on aega Jumalale!

§ 7. Liikmed, kellel seadusline õigus testamendi tegemises peavad selle aegsasti äratema.

Testament tuleb teha riigis maksvate pärandusseaduste järele; kuid ta tuleb ka nii teha, et liige tema eest võib vastutada Jumala ees. Omaste eest tuleb hoolt kanda, kuid sääluures mitte unustada oma hingeõndsust. Selle läbi näitab tertsiaar oma tahet lahutada maisest varast ja elust, ta valmistub

ette haigusele ja surmale, et kord hauas rahu leida elavate protsesside ja needuste eest; tema eeskuju on Kristus ristil.

§ 8. Koduses elus peavad tertsiaarid näitama hääd eeskuju, edendades jumala-kartlikkust ja kõike hääd. Nad ei tohi majja lasta tuua ega lugeda omastel ja alluvatel raamatuid ja ajalehti, milledest on karta hädaohtu voorusele.

Jumala inimene läheb inimeste juure ja perekonnas peab Jumala riiki chitama. Tertsiaaridel on õrn arusaamine elu loomise ja elusünnipaigast; abielu maksab neile kui püha sakrament, tertsiaarisa tunneb ennast preestrina, tertsiaar-ema preestrinana ja nende maja (korter) on nagu kirik (sega abielus nii kui see on võimalik): Rist, pühad pildid, pühitsetud vesi, perekonnapalve ja perekonnaloengud — p. Pauluse ideaali järele, et tema etteheide neid ei tabaks: »Kui keegi enda omaste, kõige enam koda-kondsete eest ei kanna hoolt, see on usu ära salanud ja on kurjem kui uskmatu inimene« (1. Tim. 5, 8). Tertsiaarid püüavad, Naatsareti püha perekonnale järgneda. Eriti toimetavad nad kirjanduse apostolaati; kogu mittekatoliiklise religioosse kirjanduse ees sulgeb nende üks. Vanemad loevad kõik esiti läbi, mida lapsed pärast tahavad lugeda (eelarvustus); sest mürgiga ei tohi katsetada laste hingis.

§ 9. Endi vahel kui ka teiste vastu peavad nad alati ülesnäitama hääsoovlikkust ja armastust. Kus vähegi võimalik, peavad lahkkelid kõrvaldama.

Läbi päevatöö kõlab nagu sügav kirikukella löök armastus, »täiuslikkuse side« (Kol. 3, 14), »käsu

tautmine« (Room. 13, 10); tema aluseks jääb alati teiste austamine. Tertsiaar hoidub eemale vihast, vihkamisest, laimdusest, armastusetuist kõnelusist ja teiste vigade edasiandmisest, aga ka kadedusest, eriti armukadedusest, kangekaelsusest ja tundelikkusest; austades vendi ja õdesid püüab ta neid mõista, ja aitab võimaluse järele abivajajaid (Caritas eriti reguleeritute tertsiaaride juures; haigete hoolekanne III Ordu lemmik). »Otsegu Jeesus oli armastanud omakseid, kes maailmas olid, nõnda on ta neid armastanud otsani« (Joh. 13, 1). Tertsiaarid on rahuvürsti jüngrid (Jes. 9, 6), ja seda nimelt oma palve, ohvri ja mõistliku teoga. Nende tungivaks sooviks jääb inimeste ühendamine uss, Jeesuse ideaal: Üks kari ja üks karjane. Seda aga tertsiaar ei püüa iialgi põhimõtetu järeleandmisega, mis juhib ikka vacnujalale, kui mitte täna, siis homme (näiteks abielu või laste kasvatamise suhtes).

Ka siis, kui tertsiaar sõlmib olukorrist sunnituna segaabieliu, jääb temale suuri maks püha usk ja ta kohtub esimese põhjapaneva küsimusega: »Kas sa tahad laulata katoliku kirikus sõlmida ja kõiki oma lapsi selles uss kasvatada?« Alles peale selle küsimuse selgitamist ja otsekohest jaatamist võib tertsiaar end siduda abieluloaga. See on juba iga katoliiklase pühimaks kohuseks, seda rohkem tertsiaaride ülesandeks, moodsa ususalgamise vastu seista. — Katoliku usu salgamis-küsimus näis p. Frantsiskusele üks kõige valusamaid ettetulevat.

P. Frantsiskus soovib oma jüngritele evangeelset tervitust: »Rahu olgu teiega, rahu olgu selle majaga.« Tertsiaar tervitab niimoodi vähemalt südames.

§ 10. Vannet tohivad nad anda ainult hädakorral. Nad peavad hoiduma ebakasinatest kõnelustest ja ebasüüdsatest naljast. Iga õhtu peavad nad oma südame-tunnistust läbi uurima, kas nad ei ole miskit mõtlematult teinud ja tehtud peavad nad hääks tegema patukahetsuse (pihi) läbi.

Täis suurt austamist Jumala vastu ei võta nad tema nime või temalt loodud pühi eluseadusi kerge-meelselt või roojaselt suhu, kuna nad armastavad vanu kristlaste sõnu: »Jumal tervitagu sind; Jumalale tänu; Jumal tasugu sulle; Jumala nimel; kuidas Jumal tahab j. n. e.« Teesklemiseta, valeta, petmiseta püüavad nad ausad, otsekohesed olla, Jumala diplo-maadid, igaviku inimesed. Tahes endid ikka rohkem tundma õppida, põlvitavad nad õhtul paariks minu-tiks Jumala palge ette, ennast läbi uurides; sest iga mõte, iga sõna ja iga tegu kaalub ja on »plus või minus« (»jaatus või eituse«). Kas päevatöö oli kiitu-seks Jumalale? Kas mu sõnad on vähemalt üht inimest Jumalale lähemale viinud? Kas ma olen kohe andestanud? Kahetsenud? Kolm korda langeb Jeesus õlimäel kummuli; kolm korda tõuseb ta üles: Nii hakkab mina ka uuesti päälle ja võtan homme oma risti enesele — rist see olen mina ise —; sest ma armastan Jumalat.

§ 11. Pühal missal peavad need, kel see võimalik, igapäev käima. Iga kuisest, eesseisja poolt määratud koosolekust pea-vad kõik osa võtma.

Endastmõistetavalt kuulevad nad pühapäeval missat; aga ka äripäevil astuvad nad altarile Kolgata mäel, kus Jeesus uuendab oma ainsat ohvrit veretul viisil ja annab lunastuse rikkaid vilju. See juures

paluvad nad eukaristlikku lauapalvet: »Meie üli-loomulikku leiba anna meile tänapäev« nad vaat-levad ohvrit ja ohvrisöömaaga lahutamatu üksusena. See tähendab: Missaohvrist osa võttes võtavad nad ka armulauda vastu.

Igakuisel koosolekul õpivad nad nagu p. Frant-siskuse koolis, Ordu ikka rohkem tundma, rõõm Ordu pärast suureneb, kokkukuuluvuse tunne tugev-neb, kindlustatakse ehtset tertsiaaride uhkust ja vastutust.

§ 12. Igaüks peab annetama võimaluse järele üldkassasse, et selle läbi toetada puudustkannatajaid liikmeid, iseäranis hai-geid, või jälle hoolt kanda väärilise jumala-teenistuse pidamise eest

»Vaest ei olnud nende seas kedagi; sest nii mitu, kellel põllud ehk kojad olid, need müüsid nad ja töid äramüüdud asjade hinna ja panid apostlite talgata ette; aga igauhele jagati seda mööda, kuidas igauhele tarvis oli« (Ap. teg. r. 4, 34–35).

§ 13. Haiget liiget peavad eesseisjad isiklikult külastama ehk kedagi saatma, kes täidaks tema vastu armastuse kohustused. On haigus kardetav, siis peavad nad hai-get julgustama ja nõu andma, et see aeg-sasti kannaks hoolt oma hingeõndsuse eest.

»Mina olen haige olnud ja teie olete tulnud mind katsuma; sest mis teie olete teinud ühele nendesinaste mu vähemate vendade seast, seda olete mulle teinud« (Matt. 25, 36 ja 40). See karitatiivne toiming on ettekirjutatud; sellepärast tuleb haigeid direktorile või nõukoguliikmeile teatada. (Suurimail kogudusil on halastajaõed, kes toimetavad kodust

hoolekannet, peavad öövalvet, hoolitsevad toidu eest muretsesvad lugemisainet; mõned kogudused chitavad isegi haigete või vanadekodusid.)

§ 14. Surnud liikme matmisest peavad kohalikud kui ka väljaspool elavad tertsiaarid osa võtma ja koos paluma surnu hingerahu eest p. Dominikuse poolt koostatud mariaanlikke palveid, s. t. roosikrooni, ja nimelt psaltri kolmandat osa. Vennalikus armastuses peavad preestrid püha ohvri loomisel ja ilmlikud püha armulaua vastuvõtmisega paluma surnud liikmele igavest rahu.

»Armastus ei väsi iial« (1. Kor. 13, 8). Surnule peab kaasa andma õlapael ja vöö (või suur ordu rüü, kui ta seda on soovinud); tertsiaarid saadavad surnud kaasvenda või õde kalmistule; ordukirikus peetakse missat, mida tertsiaarid võimaluse järele kuulavad, kusjuures nad võtavad armulauda vastu, et Kristuses ühendatuina veel tugevamini paluda lahkunu eest; III Ordu kogudus kannab muret ka eriti vaeste vendade ja õdede haudade eest; tertsiaarid kasustavad suuri indulgentsipäevi; Portsionkula (2. augustil või järgmisel pühapäeval), roosikroonipüha (oktoobri alguses), Frantsiskuse kolme ordu lahkunute päev (5. oktoobril) ja lahkunute hingede päev (2. novembril).

Tertsiaaridel on võimalus apostolaadile igalpool ja igapäev. Ka täna tervitab p. Paulus Urbaanust, Priskillat ja Aakilat, omi »abimehi« Jeesuses Kristuses, kes palju tööd tema eest on teinud (Rom. 16; Viil. 4, 2–3). Tertsiaar oma jumalaarmastava hingega otsib ja leiab oma apostliku tööpõllu. Siis temale on öeldud p. Pauluse sõnad: »Olge ikka rõõmsad, rõõmsad Issandas!« (Viil. 4, 4).

III peatükk.

Ametid, visitatsioon ja ordureegel.

§ 1. Ametid antakse kätte koosolekule kokku kutsutud liikmete juuresolekul. Nad kestvad kolm aastat. Antud ametit ei tohi mõjuva põhjusega tagasi lükata ega hoolelt täita.

§ 2. Visitaatori hooleks jääb valve ordureegli täpse täitmise üle. Ta peab vähemalt kord aastas ordukogudust külastama ja koosolekut pidama, millele kõik ees seisjad ja liikmed on kohustatud ilmuma. Visitaatori manitsused ja kohuste täitmise meeldetuletamised, niisama ka temalt määratud karistused tulevad vastu võtta alandlikus meeles ja mitte keelduda karistuse kandmisest.

§ 3. Soovikorral nimetavad p. Frantsiskuse I ehk reguleeritud III Ordu ülemad visitaatoreid. Visitaatoriks ei või olla ilmlik.

§ 4. Sõnakuulmatud ja ordule kahjulikud liikmed, kes teist ja kolmandat hoiatust ei kuule, heidetakse ordust välja.

§ 5. Kui keegi eksib selle reegli vastu, siis teadku ta, et ta sellega veel ei patusta, kui ta muidu Jumala ja kiriku käskudest üle ei astu.

§ 6. Kui keegi on takistatud täitmast üht reegli käsku tähtsal ja õigustatud põhjusel, siis on lubatud teda targu vabastada selle käsu täitmisest ja seda muuta. Selleks on seadusepärastel p. Frantsiskuse I ja reguleeritud III Ordu ülematel kui ka ülal nimetatud visitaatoritel täieline voli ja võim.

Kuna III Ordu on seltskond, siis on temal ka õiguslik, juriidiline külg, organisatsioon ja karistus-kord (distsipliin). Kogudus on kristlaste ühing, kes ühendatud ümber altari püüab elada täiuslikult Kristusega kahekesi, on p. Frantsiskuse perekond. Kiriku seaduse järele piiskopi loaga asutatud kogudusel on oma ordukirik (kihelkonnakirik); liikmed, kes töötuse on ära annud, valivad nõukogu; tema liikmed peavad olema intelligentsed ja mõistlikud tertsiarid, kes hästi tunnevad ordu, on isiklikult iseseisvad, kindla iseloomuga ja osates ka vaikida. Nõukogu liikmed on: Direktor (preester, kes kõiki juhatab, koguduse pea); tema käed: Eesseisja (minis-ter) ja selle abi (assistent); sekretäär, laekur, haigete hoolitseja, nõunikud ja noviitside-meister (meistritar) (koguduse süda); nõukogu koguneb ükskord kuus; enne ja peale istungit palutakse; otsustatakse hääle enamusega, hääleühetaolisuse puhul otsustab direktori hääle.

Ordureegli viimastest paragraafidest paistab välja suur psühholoogiline ja pedagoogiline jõud ning mõju. Ilmselt selge, et preester sellele võib töötada igavest elu, kes III Ordu reegleid truult peab; sest ta on kindlasti evangeelne elu.

Kolmanda Ordu tseremoniaal (pidulik talitus).

I Igapäevane ordupalve.

Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel. Aamen.

(Ettevalmistuseks võib paluda järgmist:)

Ava, Issand, minu huuled sinu püha nime kiitmiseks; puhasta mu süda kõigist tühjast, pahadest ja võõraist mõtteist, val-gusta mu mõistust ja õhuta mu südant, et ma võiksin oma ordupalvet väärselt paluda, tähelepanelikult ja innukalt ning teeniksin kuulangut (kuulamist) sinu majes-teedi pale ees. Kristuse meie Issanda läbi. Aamen.

12 Meie Isa, Ole tervitatud Maria ja Au olgu Isale...

(Need on ilusaimad palved: Jeesuse palve, ingli tervitus ja lühike usutunnistus.)

Meie Isa, kes oled taevas, pühitsetud olgu sinu nimi, sinu riik tulgu, sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa pääl. Meie igapäevane leib anna meile tänapäev, ja anna meile andeks meie võlad, nagu meiegi andeks anname oma võlglastele, ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid kurjast. Aamen.

Ole tervitatud, Maria, täis armu, Issand on sinuga. Sa oled õnnistatud naiste seas ja õnnistatud on sinu ihu vili Jeesus. Püha Maria, Jumala ema, palu meie patuste eest nüüd ja meie surma tunnil. Aamen.

Au olgu Isale ja Pojale ja Pühale Vaimule. Nii kui oli alguses, olgu nüüd, alati ja igavesti. Aamen.

(Peale ordupalvet võib tänuks ja vigade andestamise saamiseks järgmist paluda:)

Pühimale ja jagamata Kolmainusele, meie Issanda risti loodud Jeesuse Kristuse inimsusele, õndsaima ja aulisema Neitsi Maria viljarikkale puhtusele ja kõigi pühakute kõiksusele olgu alati kiitus ja au, võim ja austus kõigilt loodus olendeilt, meile aga kõigi pattude andeksandmine lõpmatus igavikus. Aamen.

Õnnis Neitsi Maria ihu, mis on igavese Isa Poja maailmale toonud. Ja õndsad on rinnad, mis Issandat Kristust on toitnud. (Luk. 11, 27.)

II Igakuisel koosolekul.

Koosoleku algul.

Tule Püha Vaim, täida oma usklike südameid ja süüta neis oma armastuse tuld.

Sinu kaitse ja varju alla põgeneme meie, püha Jumala Sünnitaja! Ära põlga meie hädas meie palvet, vaid päästa meid igal ajal kõigest hädaohust, sina auväärt ja õnnistatud Neitsi.

Püha isa Frantsiskus, vaata alla taeva toredast paigast ja palu oma rahva eest, keda sina oled äravalinud, et ta alati viibiks sinu ees Issandat teenides.

Espaluja: Issand halasta!

Rahvas: Kristus halasta!

E. Issand halasta!

Meie Isa . . . (vaikselt)

E. Ja ära saada meid kiusatusse,

R. Vaid päästa meid kurjast.

E. Mäleta oma kogudust,

R. Kes oli juba algusest sinu oma.

E. Issand võta kuulda mu palve

R. Ja lase mu hüüdmine oma juure tulla.

E. Issand olgu teiega

R. Ja sinu vaimuga.

Palugem!

Palume sind, Issand, valgusta oma selguse hiilgusega meie vaimu, et me võiksime

seda ära tunda, mida me peaksime tegema ja jõuaksime ka õiget teoks teha. Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi.

R. Aamen.

(Pidulikul koosolekul lauldakse hünni:)

Oo Looja Vaim, nüüd hingesse — Su lastel' tule kõigile; — Meid kõiki täida armuga — Mis oma väel loonud sa.

Au Jumalale, Isale — Ja tema tõusnud Pojale, — Ka Pühal' Vaimul', trööstijal' — Au, kiitus olgu igal a'al! Aamen.

E. Läkita oma Vaimu ja kõik luuakse uuesti.

R. Ja sina teed uueks maailma näo.

Palugem!

Jumal, sina oled Püha Vaimu valgustamisega uskl like südameid õpetanud, anna meile sellessamas Vaimus õigest arusaada ja alati tema troostist rõõmustuda. Kristuse meie Issanda läbi.

R. Aamen.

(Siis peetakse jutlus, antakse kuulutusi, lauldakse j. n. e.).

Koosoleku lõpul.

(Võib esiti paluda litaaniat; siis:)

E. Issand halasta!

R. Kristus halasta!

E. Issand halasta!

Meie Isa . . . (vaikselt)

E. Ja ära saada meid kiusatusse,

R. Vaid päästa meid kurjast.

E. Jumal, kinnita seda, * mida sa meis oled teostanud.

R. Oma pühast templist, * mis asub Jeruusalemmas.

E. Issand, võta kuulda mu palve

R. Ja lase mu hüüdmine oma juure tulla.

E. Issand olgu teiega

R. Ja sinu vaimuga.

Palugem!

Palume sind, Issand, anna meile oma armu abi, et me võiksime sinu abiga seda taita, mida me sinu valgustusega oma kohuseks tundsim. Täname sind, kõigevägavam Jumal, kõigi sinu häätegude eest, kes sa elad ja valitsed igavesti.

R. Aamen.

E. Palugem oma häätegitajate eest.

R. Issand, oma nime pärast tasu kõigile igavese eluga, * kes meile hädad teevad.

E. (antifoon): Kui sa kõik ülekohtu tahaksid meeles pidada, Issand, * Issand kes suudaks siis sinu ees seista?

Daavidi laul 129 (vaheldamisi paluda):

E. Sügavikust hüüan su poole, Issand, * Issand kuule mu häält.

R. Pangu tähele su kõrvad * mu alandliku palumise häält.

- E. Kui sa kõik ülekohtu tahaksid meeles pidada, Issand, * Issand kes suudaks siis sinu ees seista?
- R. Aga sinu juures on andeksandmine * ja mu hing ootab sinu seaduse pääle.
- E. Mu hing ootab Jumalat * mu süda loodab Issanda pääle.
- R. Hommikusest vahikorrast kuni ööni * lootku Iisrael Issanda pääle.
- E. Sest Issanda juures on halastus * ja tema juures on rikkalik lunastus.
- R. Tema on, kes lunastab Iisraeli * kõigest ta ülekohtust.
- E. Issand, * anna neile igavest rahu
- R. Ja igavene valgus paistku neile.
- E. Kui sa kõik ülekohtu tahaksid meeles pidada, Issand, * Issand, kes suudaks siis sinu ees seista?
- E. Põrgu väravaist
- R. Lunasta, Issand, nende hinged.
- E. Issand, võta kuulda mu palve
- R. Ja lase mu hüüdmine oma juure tulla.
- E. Issand olgu teiega
- R. Ja sinu vaimuga.

Palugem!

Jumal, sina andestad meeleldi ja armastad innukalt inimkonna õndsust, me palume sinu heldust: Lase meie koguduse

vennad ja õed, meie sugulased ja häätegijad, kes on juba sellest maailmast lahkunud, õndsaima alati Neitsi Maria ja kõigi sinu puhakute eestkostmise läbi igavese õndsuse osavõtmisele jõuda.

Jumal, kõigi usklike looja ja lunastaja, anna oma sulaste ja ümmardajate hingile kõigi pattude andeksandmist, et nad võiksid kustutust, mis nad ikka on soovinud, usinaga palvetega kätte saada. Kes sa elad ja valitsed igavesest igavesti.

R. Aamen.

E. Issand, anna neile igavest rahu

R. Ja igavene valgus paistku neile.

E. Puhaku nad rahus.

R. Aamen.

III Ordusse vastuvõtmise peol.

Preester: (valges rüüs ja valge stoolaga altari ülmal astmel seistes või istudes küsib sellelt, kes tahab ordusse astuda):

Mis on sinu (teie) soov?

Vastus: Auline isa, alandlikult palun ma Patukahetsuse Kolmanda Ordu rüüd, et sellega võiksin seda kergemini igavest õndsust pärida.

Preester: Jumalale tänu.

Pr. Meie abi on Issanda nimel.

R. Kes taeva ja maa on teinud.

Pr. Issand, võta kuulda mu palve
R. Ja lase mu hüüdmine oma juure tulla.
Pr. Issand olgu teiega
R. Ja sinu vaimuga.

Palugem!

Kõikvõimas, igavene Jumal, oma ainu-
sündinu Poja, meie Issanda Jeesuse Kris-
tuse surma läbi oled sa maailma halastavalt
ja heldelt uuendanud, et meid vabastada
igavesest surmast ja paradiisi rõõmule viia,
vaata helde silmaga oma perekonnale,
kes täna sinu nimel on koos; sinu teener
püha Frantsiskus on seda asutanud, et sulle
usklike arvu suurendatakse: Kinnita ta
kindlale kaljule, kes on Kristus, et ta
püsivana kõigis maailma, liha ja saadana
kiusatusis ikka sammuks sinu käskude teil
ja saaks sellega igavest rõõmu sinu Poja
kibedaima kannatuse, tema pärispatuta saa-
dud ema alati Neitsi Maria, meie püha isa
Frantsiskuse ja kõigi pühakute teenistuste
pärast. Sellesama Kristuse meie Issanda läbi.
R. Aamen.

Preester õnnistades rüüd:

Palugem! Issand Jeesus Kristus, sina
tahtsid meie surelikkuse rüüd omale selga
panna ja sõimes mähitud saada ja andsid
oma auväärsele tunnistlejale, meie püha isa
Frantsiskusele meie õndsuse kolme ordu
asutamise, mida sa lasid kinnitada oma

asetäitjail, kiriku ülempreestreil: Me palume
härdesti sinu lõpmatut ja kaugele ulatuvat
heldust: õnnista ja pühitse heldelt need
rüüd, mida püha Frantsiskus käskis kanda
oma Patukahetsuse III Ordu vendadel kahet-
suse märgina ja tugeva relvana maailma,
liha ja saadana vastu, et see sinu teener
teda vagalt vastu võttes sinuga ennast nii-
moodi ehiks Kristusega ja käiks truult alan-
duse vaimus sinu käskude teel surmani.
Kes elad ja valitsed igavesest igavesti.
R. Aamen.

Preester õnnistades vööd:

Palugem! Jumal, et sulast lunastada
tahtsid sa oma Poega jumalatute kätest
siduda lasta: Me palume, õnnista seda vööd
ja anna, et sinu teener, keda seotakse selle
karistuse sidemega alati meenutaks selle
meie Issanda Jeesuse Kristuse sidemeile ja
tunneks ennast ikka seotuna sinu käs-
kudega, Jeesuse Kristuse, sinu Poja meie
Issanda läbi, kes sinuga elab ja valitseb
Püha Vaimu ühenduses Jumal igavesest
igavesti. R. Aamen.

Preester piserdab rüüd ja vööd pühitsetud veega;
siis põlvitab ja palub või laulab ühes koosviibijatega
vaheldamisi hümnid:

Oo Looja Vaim, nüüd hingesse — Su
lastel' tule kõigile; — Meid kõiki täida
armuga — Mis oma vael loonud sa.

Au Jumalale, Isale — Ja tema tõusnud
Pojale, — Ka Pühal' Vaimul', trööstijal' —
Au, kiitus olgu igal a'al! Aamen.

Pr. Läkita oma Vaimu ja kõik luuakse uuesti.
R. Ja sina teed uueks maailma näo.

Palugem!

Jumal, sina oled Püha Vaimu valgus-
tamisega usklike südameid õpetanud, anna
meile sellessamas Vaimus õigest arusaada
ja alati tema troostist rõõmustuda. Kristuse
meie Issanda läbi.

R. Aamen.

Siis pöördub preester vastuvõetavatele rääkides:

Issand eemaldagu sinust endine inimene
tema tegudega ja pöörgu su süda maailma
toredusest, millest sa loobusid juba ristimisel.
R. Aamen.

Preester paneb õlapaela või rüü vastuvõetava õlale
ja ütleb:

Issand pangu sulle uus inimene, kes
on loodud Jumala järele õigluses ja püha-
duse tões.

R. Aamen.

Preester annab vöö ja räägib:

Issand sidugu sind puhtuse vööga ja
kustutagu sinus kire tuli, et sinusse jääks
enesesalgamise ja kasinuse voorus.

R. Aamen.

Preester annab poleva küünla ja ütleb:

Kallis vend (õde), võta vastu Kristuse
valgus suuremattuse märgiks, et sa elaksid
Jumalale — surnuna maailmale — ja põge-
ksid pimeduse tegudest. Tõuse üles sur-
ma ja Kristus valgustab sind.

R. Aamen.

Preester aitab poole laulab Daavidi laulu 116:

Kiitke Issandat, kõik rahvad, * kiitke
teda kogu inimkond.

K. Nest tema halastus on kindlustatud
meile * ja Issanda tõde jääb igavesti.

Pr. Au olgu Isale ja Pojale * ja Pühale

* Nii kui oli alguses olgu nüüd, * alati
* igavesti. Aamen.

Pr. Jumal, kinnita seda, * mida sa meis
õled teostanud.

R. Oma puhast templist, * mis asub Je-
ruusalemmas.

Pr. Aita oma sulast,

R. Kes sinu päale loodab, mu Jumal.

Pr. Saada talle, Issand, abi oma puhast paigast

R. Ja kaitse teda Siionist.

Pr. Midagi ei tohi vaenlane talle teha

R. Ega ülekohtuse poeg talle kahju saata.

Pr. Issand, võta kuulda mu palve

R. Ja lase mu hüüdmine oma juure tulla.

Pr. Issand olgu teiega

R. Ja sinu vaimuga.

Palugem!

Halastuse Jumal, helduse Jumal, Jumal, kellelt kõik hää tuleb, kellele ei saa midagi püha alata ega midagi täita, avita heldelt meie palveid ja kaitse oma väega seda oma teenrit kõigest hinge ja ihu ohust, kellele me sinu pühal nimel panime patukahetsuse püha rüü selga ning anna talle jõudu, surmani püsivaks jääda oma tahtmises, et peale pattude andestamist teeniks ära sinu äravalitute väele tulemise.

Issand, sa oled Neitsi pärispatutasaamisega oma Pojale väärse elupaiga valmistanud, me palume, et sa lased ka meil tema eestkostmise läbi sinu juure tulla, keda sina oled hoidnud kõigest patusüüst oma Poja ettenähtud surma pärast.

Jumal, sina oled mitmekordselt avaldanud Risti imelikke saladusi oma truimas tunnistlejas, pühas Frantsiskuses: anna oma teenreile tema eeskujule järgneda ja kaitstud saada sellesama Risti alatise vaatlemisega.

(kaasvenna eest):

Jumal, sina oled viinud oma tunnistleja püha Ludvigi maisest kuningriigist taevalise riigi aule, palume: tee meid tema teenete ja eespalve läbi kuningate kuninga, Jeesuse **Kristuse oma Poja kaaslasiks. Kes elab ja** valitseb ühes sinuga Püha Vaimu ühenduses igavesest igavesti. R. Aamen.

(kaasõe eest):

Halastav Jumal, valgusta oma usklike südameid ja lasse meil püha Elisabethi auliste palvete läbi maisi varandusi põlata ning alati rõõmustuda taevalisest troostist. Kristuse meie Issanda läbi.

R. Aamen.

Pr. Issand, võta kuulda mu palve

R. Ja lasse mu hüüdmine oma juure tulla.

Pr. Kiitkem Issandat

R. Jumalale tänu.

Preester kõik õnnistades:

Kõikvõimsa Jumala Isa † ja Poja ja Püha Vaimu õnnistus tulgu teie pääle ja jäägu alatiseks.

R. Aamen.

Peale jumalateenistust kirjutatakse üles: orduõpilase nimi, eesnimi, tema kodumaa, elukoht ja vastuvõtmise kuupäev.

Vastuvõetav valib ka omale mingi ordunimi, eriti p. Frantsiskuse kolme ordu pühaku või mõne õndsas mehe või naise nime, et alati olla selle suure patrooni kaitse all ja iialgi mitte unustada oma äravalimist III Ordule.

IV Töotuse peol.

Pidulikul koosolekul ilmuvad töotajad [noviitsid] suures ordurüüs või vähemalt skapuliiiri ja vööd kandes üliirietel ja põlvitavad altari ette.

Preester põlvitades valges rüüs ülemal astmel algab Püha Vaimu auks hümnid:

Oo Looja Vaim, nüüd hingesse — Su lastel' tule kõigile; — Meid kõiki täida armuga — Mis oma väel loonud sa.

Au Jumalale, Isale — Ja tema tõusnud Pojale, — Ka Pühal' Vaimul', trööstijal' — Au, kiitus olgu igal a'al! Aamen.

Pr. Läkita oma Vaimu ja kõik luuakse uuesti.
R. Ja sina teed uueks maailma näo.

Palugem!

Jumal, sina oled Püha Vaimu valgustamisega usklake südameid õpetanud, anna meile sellessamas Vaimus õigest arusaada ja alati tema troostist rõõmustuda.

Me palume sind, Issand, anna sellele teenrile, keda sa ordurüüga oled juba hõltselt ehtinud, alatud teo õndsale täitmisele jõudmist. Kristuse meie Issanda läbi.

R. Aamen.

Preester: (pöördudes töotajale küsib):

Vennad (õed), mida teie soovite?

Vastus: Auline isa, ma tahan püha Frantsiskuse Kolmanda Ordu töotust anda, et selles Jumalat teenida surmani.

Preester: Jumalale tänu.

Nüüd annavad noviitsid oma töotuse selge ja kõva häälega rõõm südameis ja kindel tahtmine hingis alati truuks jääda:

Töotus.

»Mina, vend N. (õde N.) töotan / kõikvõimsa Jumala ees, / õndsas pärispatuta saanud Neitsi Maria, / püha isa Frantsiskuse / ja kõigi pühakute auks / pidada oma tervel eluajal / Jumala käsk / ja õndsalt Frantsiskuselt / asutatud Kolmanda Ordu reeglit, / paavst Nikolai Neljandalt ja Leo Kolmeteistkümnendalt / kinnitatud viisi järele, / samuti visitaatori tahtmisel / hääks teha selle reegli üleastumised.

Pr. Kui sina kõike seda pead, siis töotan mina sulle Jumala asemikuna igavest elu, † Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel.

R. Aamen.

Nüüd lauldakse või palutakse hünni Te Deum laudamus, (kusjuures paiguti mees-töotatajaile antakse rahusuudlust õlale vendade või vähemalt nõukogu liikmete poolt, kes sellejuures ütlevad: Pax tecum [rahu olgu sulle], millele töotaja vastab: Et cum spiritu tuo [ja sinu vaimuga]; samuti teevad õed nais-töotajale):

Jumal suur, sind kiidame — Ülistame sinu võimu, — Sinu loodust vaatleme — Imetledes sinu jõudu: — |: Nagu oli alguses — Nii sa Jääd ka igavest'! :|

Keerubid ja seeravid — Inglid, kes su käsu täitjad, — Ilma, et nad väsiks — Sinu suurust ülistavad, — |: Hüüdvad ilma lõpmata — Püha, püha, püha sa! :|

Püha Jumal oled sa — Suure majesteedi
Isa, — Hädas vägev aitaja — Sinu heldus
kestab ikka; — |: Mis su võimult rajatud
— Sinu aust on täidetud. :|

Pr. Jumal, kinnita seda, * mida sa meis
oled teostanud.

R. Oma pühast templist, * mis asub Je-
ruusalemmas.

Pr. Aita oma sulast,

R. Kes sinu pääle loodab, mu Jumal.

Pr. Saada talle, Issand, abi oma pühast paigast

R. Ja kaitse teda Siionist.

Pr. Midagi ei tohi vaenlane talle teha

R. Ega ülekohtuse poeg talle kahju saata.

Pr. Issand, võta kuulda mu palve

R. Ja lase mu hüüdmine oma juure tulla.

Pr. Issand olgu teiega

R. Ja sinu vaimuga.

Palugem!

Jumal, kelle halastus on piiramatu ja
kelle helduse vara on lõpmata, me täname
sinu parimat majesteeti meile antud armu
eest ja palume alati sinu heldust, meie
palveid kuulda võtta, meid mitte iial maha
jätta ja meid valmistada tulevasele õnd-
susele.

Issand, sa oled Neitsi pärispatutasaami-
sega oma Pojale väärse elupaiga valmis-
tanud, me palume, et sa lased ka meil
tema eestkostmise läbi sinu juure tulla,
keda sina oled hoidnud kõigest patusüüst
oma Poja ettenähtud surma pärast.

Issand Jeesus Kristus, kui maailm külme-
nes, oled sa meie püha isa Frantsiskuse ihus
uuendanud oma kannatuse pühi haavu, et
meie südant sinu armastusele soojendada:
anna heldelt, alati tema teene ja eespalve
läbi risti kanda ja patukahetsuse väärseid
vilju tuua.

(kaasvenna eest):

Jumal, sina oled viinud oma tunnistleja
püha Ludvigi maisest kuningriigist taevalise
riigi aule, palume: tee meid tema teenete
ja eespalve läbi kuningate kuninga, Jeesuse
Kristuse oma Poja kaaslasiks.

(kaasõe eest):

Halastav Jumal, valgusta oma usklike
südameid ja lase meil püha Elisabethi
auliste palvete läbi maisi varandusi põlata
ning alati rõõmustuda taevalisest troostist.

Jumal, kes sütitad oma maailma tühju-
sest ära pööratud teenrit taevalise kutse
võiduhinna saamiseks: astu tema hinge ja
yala oma armu temasse, millega tema sinusse
jääb, et ta sinu kaitse ja varju all täidaks,

mida ta sinust kutsutuna on lubanud ja alati püha elu läbi teistele eeskujuks olles jõuaks truudele lubatud igavesse ellu. Meie Issanda, Jeesuse Kristuse, oma Poja läbi, kes elab ja valitseb sinuga Püha Vaimu ühenduses igavesest igavesti.

R. Aamen.

Preester annab p. Frantsiskuse õnnistust:

Issand õnnistagu sind ja hoidku sind. Issand lasku oma pale paista sinu pääle ja olgu sulle armuline. Issand tõstku oma pale sinu pääle ja andku sulle oma rahu. Issand † õnnistagu sind.

R. Aamen.

Preester annab töotajale ristikuju suudlemiseks alatise armastuse märgiks Kristuse vastu ja igaveseks ühenduseks temaga. — Siis kantakse töötus ordu-meetrika raamatusse.

V Kolmanda Ordu rikas õnnistus.

»Kes minusse usub, sellest peavad, nõnda kui kiri ütleb, elava vee jõed voolama« (Joh. 7, 38). See on see õnnistuse jõgi, mida meie kirik saadab hingisse ja maailma, usaldudes Kristuse sõnule: »Siimon, Joona poeg (Peetrus), ole mu tallekeste karjane, karjata minu lambaid« (Joh. 15, 17). Taevariigi võtmega avab Peetruse järelkäija, paavst taevaukse; sest mis tema maa pääl päästab, peab ka taevas päästetud olema (Matt. 16, 19).

Kolmanda Ordu liikmeile on paavstid alati sellest jumalikust võimust tõendusi annud.

1. Vaatamata sellele, et III Ordu koguduse liikmeil on kiriklikel pidudel igast kiriklikust vendlusest eesõigus, kui nad ilmuvad sellele täies ordurüüs ja risti või ordulipuga (Can. 701, § 1–2), võtavad tertsiaarid osa elus ja surmatunnil kõigist I ja II Ordule antud paavstlikest indulgentsest ja nende orduperekondade hääde tegude teeneist, mis arenevad pühaduse osadusest. Tertsiaar võib indulgentsi saada, kui tal on selleks tahet (igapäevane hää nõu), kui ta on armuolekus, kannab truult skapuliiri ja vööd ning täidab ettekirjutatud tingimusi.

Indulgents ei ole pattude andeksandmine; sest patte võib andeks anda ainult kahetsuse ja pihtimise läbi; vaid see on patukaristuse andeksandmine, nimelt ajalikele karistusile; igavene põrgukaristus peab andestuma ainult kahetsuse ja pihisakramendi kaudu. — Et täiuslikku indulgentsi s. o. kõigi patukaristuste andestamist omada, peab hing vaba olema väiksemaistki pattudest; sest siin on nõuetav täiuslik armastus Jumala vastu; kui aga kirik räägib indulgentsist 300 päevaks või 7 aastaks, siis tahab selle läbi kirik järgmist: Sellele, kes täidab teatud indulgentsi tingimusi, peab andestatud saama nii palju ajalikke karistusi, kui tollele andeks anti, kes vana kristluse patukahetsus-distsipliini järele on 300 päeva või 7 aastat kirikule patukahetsust näidanud. (Tuleb selleks ka tunda kiriku ajalugu ja distsiplinaarset arenemist.)

Skapuliiri ja vöö kandmisest võib reegli III peatükk, § 6., järele ülem tähtsamal põhjusel vabastada ja asendada medaljoni kandmisega; medaljon olgu metallist ja püha kujuga varustatud, mida kaelas ei pea kandma.

2. Paavstlik õnnistus. Kaks korda aastas jagab õigustatud preester paavsti asemikuna tertsiaaridele paavstlikku õnnistust, s. o. sedasama õnnistust, mida paavst kiriku ülemkarjasena Rooma linnale ja kogu katoliku maailmale 4 kiriku suurel pühal jagab:

Suurel Neljapäeval ja Ülestõusmise pühal Peetri kirikus, Kristuse taevaminemise päeval p. Johannese kirikus Lateranis ja p. Maria taevavõtmise päeval p. Maria suuremas kirikus (Maggiore). Selle õnnistusega võib täiuslikku indulgentsi saada.

3. Tertsiaaride õnnistus ühes täiusliku indulgentsiga:

1. ja 6. jaan., 2. veebr., märtsi esimesel reedel, 19. ja 25. märtsil, Vaiksel Nädadal igapäev, Ülestõusmise, Kristuse taevaminemise päeval, Nelipühil, Pühima Kolmainuse pühal, Kristuse pühima Ihu päeval, Jeesuse-Südame pühal, 29. juun., 2. juul., 12., 15., 22. ja 25. aug., 8. ja 17. sept., 4. okt., 1., 19., 21. ja 25. nov., 8. ja 25. det. ja visitatsiooni päeval.

Kes kirikus õnnistust ei saa, võib teda vastu võtta selle püha järgneva nädala jooksul, kas kirikus või pihtitoolis (kus iga preester seda anda võib*)

*) Valem: Auctoritate a summis pontificibus mihi concessa plenariam omnium peccatorum tuorum indulgentiam tibi impertior, in nomine † Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen

Niisamuti võib tertsiaar, kellel polnud võimalik, kirikus paavstlikku õnnistust saada, pihtitoolis valikuvabal päeval teda paluda.

Haiged või ravitavad tertsiaarid saavad kõiki indulgentse, nagu nad käiksid kirikus, kui nad kodus paluvad paavsti meelsuses 5 Meie Isa ja Ole tervitatud, Maria. Ja tingimusi täites võivad nad ka kodus tertsiaaride õnnistust saada.

Kõiki indulgentsi võib saada lahkunute hingede heaks, kes puhastustules, s. o. taevaooteruumis igatsevad igavesse valgusse astumist (väljaarvatud indulgents surmatunniks).

4. Frantsisklaste roosipärg. Kuitertsiaarid (ürgvana kombe järele) paluvad Frantsisklaste roosipärga, siis võivad nad täiuslikku indulgentsi saada (ka sakramentide vastuvõtmise ja saladuste vaatlemiseta).

Selle püha Jumalaema 7 rõõmu roosipärja palumisviis on see: Apostlik usutunnistus, Meie Isa, 3 Ole tervitatud Mariat (usu, lootuse ja armastuse suurendamiseks) nagu hariliku roosipärja juures. Siis seitse rõõmusaladust, milledest igaüks koosneb 1 Meie Isast ja 10 Ave Mariast.

1. Maria sai rõõmsalt Kristuse Pühast Vaimust.
2. Maria kandis rõõmsalt Kristust Elisabethi juure.
3. Maria sünnitas rõõmsalt Kristuse tallis.
4. Maria näitas Kristust rõõmsalt Kolmele Targale kummardamiseks.
5. Maria leidis suure rõõmuga oma poja templis.
6. Maria tervitas esimesena rõõmsalt ülestõusnud Jeesust.
7. Maria võeti rõõmsalt taevasse, ja krooniti taeva ning maa kuningannaks.

Siis veel 2 Ave Mariat ja 1 Meie Isa ning Ave Maria paavsti meelsuses.

Laulud püha Frantsiskuse auks.

1. Nüüd Frantsiskusele koorid.

1. Nüüd Frantsiskusele koorid — Aus-
tust andke ilul aul, — Ta sai pühaks Looja
soovil, — Talle tõusku võimas laul. —

Püha Frantsiskus sul pühendan hääle,
Isa sind tervitan, sinust häämeel
Vaata sa helduses alla me pääle,
Õnnista, suur oled Issanda eel.

2. Meid truid haaraku su heldus, —
Taeva pärijad siis me, — Viid täis hardust,
armu lembust, — Looja teenistusele. —

Püha Frantsiskus . . .

3. Sul on Kristus haavu toonud — Tol
Alverna pühal mäel, — Tood, me ikka
seda lootnud, — Jõudu meil eespalve väel.

Püha Frantsiskus . . .

4. Vii Frantsiskus pühal' ristil' — Sinna,
kus on Golgatha, — Las sääal oma ordu-
lastel — Hingerahust joobuda. —

Püha Frantsiskus . . .

2. Assiisi au.

1. Öilsaim õis Assiisi aasal — Armu
äravalitud, — Uuendasid seda ilma —
Pühast Vaimust täidetud. —

|: Oo Frantsiskus juhi sa,
Tahame sull' järgneda. :|